

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"צ 19-04-13453 אקטיוויט ויטמינים ומוצרי בריאות בע"מ נ' בנק לאומי לישראל בעמ

לפני כב' השופט רון סוקול, סגן נשיא

התובעת אקטיוויט ויטמינים ומוצרי בריאות בע"מ
ע"י ב"כ עו"ד ת' ברם

נגד

הנתבע בנק לאומי לישראל בע"מ
ע"י ב"כ עו"ד ב' לוינבוק

ובעניין: היועצת המשפטית לממשלה
ע"י עו"ד דרור קנריך שריג

ובעניין:
המתנגדות להסדר הפשרה:

1. מרים ויסולי
2. שירי קרינגל
3. המקומון היהודי בע"מ, ח.פ. 514489723 – נמחק
ע"י ב"כ עוה"ד א' ויסולי

פסק דין – מתוקן (תיקון בפסקה 40)

1. התובעת, אקטיוויט ויטמינים ומוצרי בריאות בע"מ, הגישה בקשה לאישור תובענה כייצוגית כנגד בנק לאומי לישראל בע"מ בגין גביית עמלות ביתר עבור משלוח הודעות "סוויפט". בבקשה לאישור נטען כי הבנק מספק ללקוחותיו, ובהם לתובעת, שירותי תקשורת מאובטחת להעברת כספים לחו"ל, בין היתר באמצעות קואופרטיב SWIFT (Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication). עבור משלוח כל הודעת סוויפט גובה הבנק מלקוחותיו עמלה בסך של 12 דולר להודעה.

2. בבקשת האישור נטען כי על פי הנחיות בנק ישראל רשאי הבנק לגבות אך ורק החזר הוצאות משלוח ההודעה. הוצאות אלו עומדות, כך נטען בבקשת האישור, על סך של כ-0.0005 אירו, ומכאן שהבנק גובה שלא כדין עמלה הגבוהה פי 21,000 מההוצאה.

3. בהחלטה מיום 20/6/2021 הוריתי על קבלת בקשת האישור. קבעתי כי הבנק רשאי לגבות רק את החזר ההוצאה הממשית הכרוכה בהעברת הודעת הסוויפט. עמלה בסך של 12 דולר לכל הודעת סוויפט אינה מבוססת על חישוב הוצאות בפועל ועל פניו חורגת מההוצאות הממשיות, ועל כן מפרה לכאורה את הוראות חוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981.

4. בבקשה המונחת להכרעה כעת עותרים הצדדים לאשר להסדר פשרה שהושג ביניהם בהליך גישור אליו פנו לאחר ההחלטה בבקשת האישור. ההסדר פורסם לציבור על פי החלטתי מיום 1/12/2022, ולתיק בית המשפט הוגשה עמדת היועצת המשפטית לממשלה, כמו גם התנגדות

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"צ 13453-04-19 אקטיוויט ויטמינים ומוצרי בריאות בע"מ נ' בנק לאומי לישראל בעמ

"מקדמית" להסדר. "מקדמית", על שום שלטענת המתנגדות, הצדדים לא חשפו לציבור את מלוא הפרטים המהותיים הנוגעים להסדר הפרשה, ובכלל זה את הנספחים הסודיים שצורפו לו.

נדון בדברים לפי סדרם.

רקע

5. התובעת היא חברה פרטית הפועלת בישראל ועוסקת בין היתר בייבוא מוצרים מחו"ל. לצורך רכישת המוצרים נדרשת התובעת להעביר תשלומים במטבע זר לספקים. העברות הכספיים נעשות מחשבונה של התובעת בבנק לאומי לישראל בע"מ בסניף אלוני השרון בנתניה.

6. בגין עסקה שבוצעה בחודש ינואר 2019 (נספח 5 לבקשת אישור), במסגרתה העבירה התובעת מחשבונה כספים לחו"ל, שילמה התובעת לבנק עמלות שונות, ובהן עמלת "הודעת סוויפט" בסך של 44.37 ש"ח (שהם 12 דולר).

7. הודעת סוויפט היא פלטפורמה להעברת כספים במישור הבינלאומי. נסביר. האגודה העולמית לתקשורת פיננסית בין-בנקאית, Society of Worldwide Interbank Financial Telecommunication, המוכרת בראשי התיבות SWIFT - סוויפט, היא גוף בינלאומי הפועל ללא מטרת רווח, שעיסוקו בהעברת מסרים בין מוסדות פיננסיים ברחבי העולם. באגודה חברים מוסדות פיננסיים מכל רחבי העולם והיא משמשת כמסלקה בינלאומית להעברת מידע בין החברים. תפקידה של האגודה לאפשר העברה בטוחה, אמינה ומוגנת של מסרים בדבר העברות כספים בין המוסדות.

8. עבור שירותי המסלקה והעברת ההודעות משלם כל מוסד פיננסי תשלום לאגודת סוויפט. סכום התשלום נקבע לפי מספר התווים בכל הודעה, כאשר ישנו סכום מזערי להודעות בנפח קטן (LVP - Low Volume Payment) (ראו מצגת אגודת הסוויפט שצורפה כנספח 1 לבקשת האישור). על פי האמור בבקשה, המחיר המזערי הוא 0.0005 אירו (בשנת 2015) ו-0.025 אירו להודעה בת 1,000 תווים.

9. בין הבנק לבין לקוחותיו, ובהם גם התובעת, נחתמו הסכמים שונים ביחס לפעילות בחשבונותיהם. בין היתר נחתם "הסכם תנאים כלליים לניהול חשבון חוזר דביטורי חח"ד" (נספח 1 לתשובה) ו"הסכם תנאים כלליים לשימוש בשירותי בנקאות בתקשורת" (נספח 2 לתשובה). בהתאם להסכמים, נדרש הלקוח לשלם לבנק עמלות שונות עבור השירותים הניתנים לו. רשימת העמלות מופיעה בתעריפון שמפרסם הבנק מעת לעת (התעריפון הרלבנטי למועד הגשת התשובה צורף כנספח 7 לתשובת הבנק, (להלן: תעריפון הבנק)). בחלק 7 לתעריפון הבנק, העוסק בסחר חוץ, נקבעו גם העמלות עבור הפעולות הכרוכות בסחר חוץ ובהעברת כספים בעסקאות ייבוא. בעמ' 50 לתעריפון

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"צ 19-04-13453 אקטיוויט ויטמינים ומוצרי בריאות בע"מ נ' בנק לאומי לישראל בעמ

הבנק נקבעו תעריפים עבור "דמי מברקים, דואר, פקס וטלפון". המחיר המופיע בתעריפון עבור "הודעת סוויפט/טלקס" הוא 12 דולר להודעה, ללא קשר לנפח ההודעה.

10. בבקשת האישור שהוגשה ביום 7/4/2019 (ותוקנה בהסכמה ביום 9/7/2019) נטען כי גביית העמלה בסך של 12 דולר בגין העברת הודעת סוויפט מנוגדת לדין ולהנחיות בנק ישראל. לטענת התובעת, הבנק אינו רשאי לגבות עמלות אלא אם השירות בגינו נדרשת העמלה כלול ברשימת השירותים הכלולים ב"תעריפון המלא" שנקבע על ידי נגיד בנק ישראל. רשימת שירותים אלו מפורטת בכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), התשס"ח-2008, ומשלוח הודעת סוויפט לא נכלל בהם. עוד נטען, כי על פי חוזר שהוציא בנק ישראל עם כניסתו לתוקף של תיקון מס' 12 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשס"ז-2007 (להלן: חוק הבנקאות), רשאי תאגיד בנקאי לגבות עבור משלוח הודעת סוויפט רק את החזר ההוצאה. כלומר, הבנק אינו רשאי לגבות עמלה בגין ביצוע הפעולה, אלא רק לדרוש מהלקוח לשפוטו עבור ההוצאות שהוציא במשלוח הודעת הסוויפט. הואיל וההוצאה למשלוח הודעת סוויפט נמוכה בהרבה מהעמלה הנגבית בפועל, על הבנק להשיב ללקוחות את העמלות ששולמו.

11. הבנק טען כי על פי חוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981, הוא רשאי לגבות עמלה בגין שירותים מסוימים, לרבות משלוח הודעות סוויפט, על פי תעריף שנקבע על ידו. לטענתו אין בהנחיות של בנק ישראל כל הגבלה על התשלום עבור הודעות סוויפט. הבנק אינו מחויב, כך לטענתו, להסתפק בהחזר ההוצאה ורשאי לגבות עמלה בגין השירותים שהוא נותן ללקוח בניהול עסקאות ייבוא וכל המידע הקשור להן.

12. לאחר מספר דיונים שבהם לא הושגו הסכמות, הוריתי ביום 20/6/2021 על קבלת בקשת האישור (להלן: החלטת האישור). בהחלטה סקרתי את הרקע להטלת הפיקוח על העמלות הנגבות על ידי בנקים עבור השירותים המסופקים על ידם, ובפרט את תיקון מס' 12 לחוק הבנקאות שפורסם ביום 5/7/2007, ובגדרו הוסף לחוק פרק ב', שעניינו גביית עמלות מלקוחות יחידים או עסקים קטנים. העיקרון שנקבע בתיקון מס' 12 הוא כי תאגיד בנקאי יהיה רשאי לגבות מלקוחותיו עמלות רק עבור שירותים המנויים ברשימה סגורה שנקבעה על ידי נגיד בנק ישראל (סעיף 9ט(א) לחוק הבנקאות).

13. התעריפון המלא שנקבע מכוח הוראת סעיף 9ט(א) מפורסם בכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), התשס"ח-2008 (להלן: כללי העמלות). מצאתי כי באף אחד מחלקי התעריפון אין התייחסות מפורשת לעמלות בשל משלוח הודעות סוויפט או הודעות דומות. גם התעריפונים המצומצמים אינם עוסקים במשלוח הודעות סוויפט בעסקאות יבוא, ולכאורה, פרק 11 לתעריפון - הוצאות צד שלישי, הוא החלק הרלבנטי לגביית תשלום עבור הודעת סוויפט, שהרי עיקר השירות מתמקד בשימוש במסלקת המסרים של תאגיד סוויפט. על כן קבעתי כי הבנק רשאי לגבות מהלקוחות רק את החזר ההוצאות בהן הוא נושא עבור העברת ההודעה.

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"צ 19-04-13453 אקטיוויט ויטמיניים ומוצרי בריאות בע"מ נ' בנק לאומי לישראל בעמ

14. הוספתי וציננתי, שהקביעה כי הבנק רשאי לגבות רק את החזר ההוצאה הממשית בהעברת הודעת הסוויפט אינה מחייבת את המסקנה כי ההוצאה היא רק התשלום לתאגיד סוויפט. יתכן שלבנק הוצאות ממשיות נוספות הכרוכות במשלוח ההודעה, כגון עלות של מערכות הבנק הדרושות להעברת המסרים, עלות כוח אדם העוסק בהעברת המסרים וכו'. הואיל והתעריפון המלא מאפשר החזר ההוצאות הממשיות, שומה על הבנק לחשב את מחיר משלוח ההודעה בשים לב להוצאותיו. התעריף של 12 דולר לכל הודעת סוויפט לא מבוסס על חישוב הוצאות בפועל וחרג לכאורה מההוצאות הממשיות.

15. לנוכח כל האמור לעיל קבעתי, כי קיימת אפשרות סבירה שהתובענה תוכרע לטובת חברי הקבוצה, וכי גם יתר התנאים הדרושים לצורך אישור התובענה כייצוגית מתקיימים (להרחבה ראו בהחלטת האישור).

16. על החלטה זו הוגשה בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון (רע"א 6864/21), שעודנה תלויה ועומדת. במקביל הסכימו הצדדים לפנות להליך גישור בפני עו"ד צ' אגמון.

עיקרי הסדר הפשרה

17. בהליך הגישור, הושג הסדר הפשרה מושא ההחלטה הנוכחית. במסגרת ההסדר הסכימו הצדדים כי עמלת הודעת הסוויפט המופיעה בפרק השביעי לתעריפון הבנק ליחידים ולעסקים קטנים תבוטל לא יאוחר מ- 30 יום לאחר אישור הסכם הפשרה בפסק דין חלוט והבנק יחדל מגבייתה (סעיף 17 להודעה). עם ביטול העמלה, הבנק יהיה רשאי לגבות מלקוחות יחידים ועסקים קטנים את התשלומים המשולמים על ידו לתאגיד הסוויפט עבור משלוח ההודעה (סעיף 18 להודעה).

18. הוסכם גם כי הבנק ישיב לחברי הקבוצה שחשבונו חויב בעבר בעמלת סוויפט, החזר (בשקלים) השווה ערך ל- 48% מסך עמלת הסוויפט שנגבתה מהם בפועל. צוין, כי שיעור החזר הומלץ על ידי המגשר, וכי בהינתן שסכום העמלה עמד על \$12, הוא מהווה כ- 58% מהסכום השנוי במחלוקת בין הצדדים, העומד על \$10.

ההשבה תבוצע באמצעות זיכוי החשבון לבעלי חשבון פעיל. בזיכוי חשבון שיש בו חוב שפירעונו נדרש, חוב בפיגור או יתרת חובה בחריגה ממסגרת האשראי, הבנק יהיה רשאי לזקוף את סכום הזיכוי תחילה לפירעון סכום זהה מיתרת החוב והלקוחות לא יהיו רשאים למשוך אותם קודם לזקיפתם (סעיף 27 לבקשה).

19. סכום ההשבה המצרפי המגיע ללקוחות שאינם מחזיקים עוד בחשבון פעיל יועבר לקרן לניהול ולחלוקת כספים שנפסקו לסעד הפועלת על-פי סעיף 27 לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006.

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"צ 19-04-13453 אקטיוויט ויטמינים ומוצרי בריאות בע"מ נ' בנק לאומי לישראל בעמ

בהקשר זה מוסכם על הצדדים כי השבה לבעלי חשבונות סגורים כרוכה בעלות שאינה סבירה ביחס לשווי החזר.

20. הסכום הכולל שנגבה בגין עמלות סוויפט, פירוט העלויות המיוחסות למערכת הסוויפט והפעלתה וסכום ההשבה המדויק פורטו בשני תצהירים (של כלכלן מטעם הבנק ושל ראש ענף הסחר הבינלאומי שלו) ובנספח תחשיבים שערכו הצדדים, והוגשו לעיון בית המשפט בלבד בטענה כי הם כוללים מידע סודי (נספחים 3-5 להסכם הפרשה). בתצהיר הכלכלן פורטו עלויות המיוחסות באופן ישיר למערכת הסוויפט והפעלתה בבנק, וכן עלויות נוספות המשויכות לכלל פעילות הבנק ומחולקות ומשויכות לכל פעולה ופעולה באמצעות סקרים תמחיריים המבוצעים עבור הבנק באופן שוטף. בתצהיר ראש ענף הסחר הבינלאומי פורטו הסכום הכולל של עמלת משלוח הודעת הסוויפט בו חויבו חשבונות חברי הקבוצה. יוער, כי סכום החזר שצוין שם צפוי לגדול בשל העובדה שעל פי הסכם הפרשה הבנק מתחייב לחדול מהגבייה רק בתוך 30 ימים מיום אישורו ההסדר והפיכתו לחלוט.

21. הצדדים ביקשו לאשר את הסדר הפרשה, וטענו כי הוא ראוי, הוגן וסביר בהתחשב בעניינם של חברי הקבוצה ומהווה את הדרך היעילה וההוגנת להכריע במחלוקת בנסיבות העניין. הצדדים הדגישו בעניין זה, כי הסדר הפרשה הושג בהליך גישור משמעותי. במסגרת ההליך נפגשו הצדדים עם המגשר מספר פעמים, הן בפגישות משותפות והן בנפרד. עוד צוין, כי סכום ההשבה המוצע הוגדר על ידי המגשר, לאחר שקרא בעיון את עמדות הצדדים וקיבל הבהרות בנושאים שונים, ולאחר שפרס בפני הצדדים את עיקרי טעמיו להצעתו, ובכללם את הסיכונים והסיכויים בהליך, כפי שהשתקפו בעיניו. מכתב מאת המגשר, ברוח הדברים הללו, אף צורף לבקשה לאישור הסדר הפרשה (נספח 6).

22. הצדדים ביקשו להימנע ממינוי בודק, וטענו כי השקיעו מאמצים רבים בבניית מנגנון הפיצוי הכספי לחברי הקבוצה, בסיוע המגשר. חישוב סכום הפיצוי אינו מצריך עריכת תחשיב כלכלי (אלא על נתונים שהבנק איתר באמצעות מערכותיו הממוכנות) ולכן אין צורך במינוי בודק.

23. לצורך ההמלצה על הגמול ושכר הטרחה לתובעת ובאי כוחה, אמדו הצדדים את שווי ההטבה לציבור. הצדדים לקחו בחשבון את סכום ההטבה בפועל, כמפורט בנספח, וכן את התועלת העתידית, אותה חישבו בשיעור של 30% מסכום ההשבה בפועל.

לאור זאת, המליצו הצדדים והמגשר על תשלום גמול לתובעת בסך של 300,000 ₪ בתוספת מע"מ, ועל שכר טרחה לבאי כוחה בסך של 2,000,000 ₪ בתוספת מע"מ. שיעור סכומים אלו ביחס לסכום ההשבה הכולל פורטו אף הוא בנספח התחשיבי. בעניין זה ביקשו הצדדים מבית המשפט להתחשב בעובדה כי באי הכוח המייצגים הם עורכי דין משני משרדים שונים, המעורבים באופן ממשי בניהול ההליכים.

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"צ 19-04-13453 אקטיוויט ויטמינים ומוצרי בריאות בע"מ נ' בנק לאומי לישראל בעמ

24. לאחר שעיינתי בבקשה (לרבות בנספחים החסויים שצורפו לה), בנימוקי הצדדים ובמכתב המגשר, הגעתי למסקנה כי אין מקום לדחות את ההסדר המוצע על הסף, ובהתאם הוריתי ביום 1/12/2022 על פרסומו, ועל העברתו לקבלת עמדת היועצת המשפטית לממשלה.

בהחלטה מאוחרת יותר, הוריתי בהסכמת הצדדים גם על העברתם של הנספחים הסודיים ליועצת המשפטית לממשלה, בכפוף לשמירת סודיות המידע הכלול בהם (החלטה מיום 12/12/2022 ומיום 15/12/2022).

עמדת היועצת המשפטית לממשלה והתייחסות הצדדים אליה

25. ביום 16/5/2023 הגישה היועצת המשפטית לממשלה את עמדתה ביחס להסדר הפשרה המוצע. היועצת המשפטית לממשלה לא התנגדה להסדר, אך ביקשה להביא לפני בית המשפט מספר הערות כמפורט להלן. ראשית, נטען ששיעור ההשבה (58% מהסכום השנוי במחלוקת, העומד על \$10 כפי שצוין לעיל) הועמד על הצד הנמוך ביחס לתובענה אחרת שכבר אושרה בבית המשפט כייצוגית ובשים לב לפסיקה דומה בעניין. שנית, צוין כי סכום ההשבה לבעלי חשבונות סגורים, שהוצע כאמור לעבור לקרן לחלוקת כספים, עשוי להיות משמעותי. על מנת לברר האם פיצוי פרטני אכן אינו מעשי הוצע לדרוש מן הצדדים להציג נתונים ביחס לשיעור בעלי החשבונות הסגורים מסך חברי הקבוצה וביחס לטווח הפיצוי המשוער שלהם. שלישית, היועצת המשפטית לממשלה התנגדה לחישוב שיעור הגמול ושכר הטרחה גם משווי ההסדרה העתידית שתצמח לחברי הקבוצה כתוצאה מהסדר הפשרה, תוך שהיא מפנה להלכה שנקבע בע"א 2046/10 שמש נ' רייכרט, פ"ד סה(2) 681 (2012), ולפיה שכר הטרחה ישולם כשיעור מתוך הסכום שנגבה בפועל לטובת חברי הקבוצה. לשיטת היועצת המשפטית לממשלה, לא מדובר במקרה בו ההסדרה העתידית היא משמעותית באופן שמאפשר להתחשב בכך בקביעת שכר הטרחה, כך במיוחד מקום בו ההסדרה העתידית מבוססת על עמידת הנתבע בהוראות החוק שממילא חלות עליו.

26. התובעת הייצוגית הגיבה לעמדת היועצת וטענה שמקדם פשרה של 58% הוא סביר ומקובל, והזכירה כי קיים בענייננו הליך ערעורי תלוי ועומד. שני הצדדים הדגישו, שאם טענת הנתבע לפיה יש מקום להתחשב גם בהוצאות עקיפות היתה מתקבלת, ייתכן שהפיצוי שחברי הקבוצה היו זוכים לו בסופו של דבר היה בשיעור נמוך יותר מזה שמוצע במסגרת הסדר הפשרה. על כן, אין לגזור את שיעור הפיצוי שהיה צפוי שיתקבל מסכום העמלה המלא על מנת להעריך אם מקדם הפשרה ראוי, אם לאו.

התובעת לא התנגדה למסירת נתונים לגבי מספר חברי הקבוצה שהם בעלי חשבונות סגורים. הנתבע לעומת זאת לא בדק את האפשרות למסור נתונים בעניין זה ועמד על היתרונות שבהעברת תשלומים לקרן. הוא ציין, כי סכום החזר הנמוך, העומד על כ- 20 ₪ להעברה, מעיד על היעדר הכדאיות שבביצוע פעולת איתור של בעלי חשבונות סגורים.

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"צ 19-04-13453 אקטיוויט ויטמיניים ומוצרי בריאות בע"מ נ' בנק לאומי לישראל בעמ

אשר לשכר הטרחה, הצדדים הבהירו כי המלצתם לא נגזרה משווי ההסדרה העתידית אלא מסכום החוזר בפועל, וכי ציון שווי ההטבה העתידית בהסדר שהוגש לאישור, בא רק על מנת להמחיש שאם משקללים גם אותה, שיעור שכר הטרחה נמוך אף יותר מזה שמחושב משווי ההשבה בלבד.

התנגדות להסכם הפשרה

27. ביום 27/12/2022 הגישו מרים ויסולי, שירי קרינגל וחברת המקומון היהודי בע"מ "התנגדות מקדמית להסדר פשרה מוצע". בפתח ההתנגדות צוין, כי היא מהווה התנגדות מקדמית לבקשה לאישור הסדר הפשרה בלבד, מאחר שהצדדים לא גילו במסגרת הבקשה את הפרטים המהותיים הנוגעים להסדר, וכי התנגדות המלאה תוגש לאחר גילויים. בהודעה מיום 8/2/2023 הסירה חברת המקומון היהודי בע"מ את התנגדותה "עקב שינויים ארגוניים" שטיבם לא פורט. התנגדותן של גבי ויסולי וגבי קרינגל נותרה על כנה.

בהתנגדות נטען, כי אי מסירת מלוא הפרטים (קרי, הגשת התצהירים לעיני בית המשפט בלבד) מנוגדת לעקרון פומביות הדיון, וכן להוראות סעיפים 18-19 לחוק וסעיף 12 לתקנות תובענות ייצוגיות, התש"ע-2010, המורים על הגשת תצהירים הנוגעים לכל הפרטים המהותיים של הסדר הפשרה. עוד נטען, כי הותרת התצהירים חסויים מסכלת את האפשרות המעשית להתנגד להסדר.

המתנגדים הוסיפו וטענו, כי כשם שבית משפט זה הורה על העברת הנספחים הסודיים לעיונה של היועצת המשפטית לממשלה, כך יש להורות על מסירת הפרטים לציבור על מנת שיוכלו לקבל החלטה מושכלת אם להתנגד להסדר המוצע, אם לאו.

28. לגופו של עניין נטען, כי הסכמת הצדדים לפיה עלות משלוח הודעת סוויפט היא \$2 טעונה בדיקה, שכן היא גבוהה בהרבה מהעלות הישירה, והמשך גבייתה על פי הסדר הפשרה תפגע בכלל לקוחות הבנק, גם אלה שאינם נמנים על חברי הקבוצה. על כן, חשיפת הנספחים הכרחית.

29. נטען כי המתנגדים אינם יכולים לחוות את דעתם גם ביחס לגובה הגמול ושכר הטרחה המוצעים משסכומי ההשבה חסויים ומפורטים רק בנספחים שהוגשו לעיון בית המשפט בלבד.

30. ביום 27/8/2023 ביקשו המתנגדות לעיין בתיק בית המשפט לקראת הדיון שנקבע ליום 6/9/2023, וכן ביקשו להבהיר האם בדיון ייחקרו המצהירים מטעם הצדדים להסדר הפשרה. המתנגדות ציינו שהן בעלות דין בהליך ועל כן זכותן לעיין בו. לחלופין, טענו כי הן זכאיות לעיין מכח סעיפים 3 ו-4 לתקנות בתי המשפט ובתי הדין לעבודה (עיון בתיקים), התשס"ג-2003. בהחלטה נקבע כי הבקשה תידון בדיון, וכי לא ייחקרו בו מצהירים.

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"צ 19-04-13453 אקטיוויט ויטמינים ומוצרי בריאות בע"מ נ' בנק לאומי לישראל בעמ

31. ביום 6/9/2023 קיימתי דיון בהתנגדות להסכם הפשרה. בפתח הדיון הסכימו הצדדים, לאור ההערה בעניין הפיצוי העקיף לבעלי החשבונות הסגורים, לאפשר להם לפנות אל הבנק בבקשה לקבלת פיצוי ישיר.

ב"כ המתנגדות טען כי לא ניתן להבין את תוכן ההסדר מבלי לעיין בנספחיו. הוא אף טען כי הוא צד להליך, מכח ההתנגדות שהגיש בשם מרשותיו, ועל כן זכאי לעיין בכל מסמכי התיק. עוד נטען, כי חיסוי התצהירים מנוגד גם לסעיף 3 לחוק יסוד: השפיטה הקובע את עקרון פומביות הדיון.

ב"כ המתנגדות ציין כי לא ידוע לו האם המתנגדות הן חברות קבוצה, אם לאו. לטענתו, אף אחד לא שומר פירוט עמלות עבור פעולות שביצע בשבע השנים האחרונות, אולם נטען כי המתנגדות הן בעלות חשבון בבנק הנתבע. המתנגדות עתרו אף למינוי בודק.

32. באת כוח הבנק טענה מנגד שההתנגדות היא "רק לשם ההתנגדות" ואינה עניינית, שכן הנוסחה גלויה ורק "הסך הכל" חסוי לעיני הציבור. כלומר, הציבור יודע ששיעור ההשבה עומד על 58% מהסכום השנוי במחלוקת (\$10), וכי רק סכום ההשבה הכולל לכל הלקוחות ששילמו את העמלה נותר חסוי. עוד טענה, כי הנתונים שהוגשו לעיני בית המשפט בלבד מהווים סוד מסחרי מובהק שהבנק מתנגד לחשיפתו לציבור. נטען גם כי בית המשפט והיועצת המשפטית לממשלה הם שומרי סף ראויים ודי בכך שאלו עיינו במסמכים החסויים כדי להפיג את החשש שמעלות המתנגדות.

33. במענה לשאלת בית המשפט, האם ייתכן שחלק מהעלויות שפורטו על ידי הצדדים בנספח יוחסו למשלוח עמלת הסוויפט על אף שהן משמשות לצרכים אחרים של הבנק, הבהיר ב"כ התובעות שהדבר נבדק בזמן אמת וכי על מנת להימנע ממצב זה יוחסו למשלוח ההודעות רק חלק מההוצאות בהן נושא הבנק. ב"כ התובעת הוסיף והדגיש כי הוא נתקל בטענת הסוד המסחרי של נתוני הרווחים של הבנק גם בתיקים אחרים, וכי הבנק אינו חושש שנתוניו יגיעו אל "גברת כהן מחדרה" אלא למתחריו.

דיון והכרעה

34. כפי שאפרט להלן, הגעתי למסקנה כי דין ההתנגדות להידחות, וכי יש להורות על אישור הסדר הפשרה וליתן לו תוקף של פסק דין.

בטרם אדון בהסדר הפשרה גופו, יש לברר תחילה את טענות המתנגדות - הן העקרוניות והן לגופו של ההסדר הנוכחי.

מעמד המתנגד להסדר הפשרה וזכויותיו

35. כידוע, אחת הבעיות המובנות בהליך הייצוגי, שמנוהל על ידי שני גורמים בלבד (התובע הייצוגי ובא כוחו) אך עשוי לחייב רבים, היא בעיית הנציג (ע"א 1439/20 דקל נ' בידנבוים, פסקה 35 (26/7/2022); דנ"מ 5519/15 יונס נ' מי הגליל תאגיד המים והביוב האזורי בע"מ, פסקה 45 לפסק

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"צ 19-04-13453 אקטיוויט ויטמינים ומוצרי בריאות בע"מ נ' בנק לאומי לישראל בעמ

דינה של הנשיאה (כתוארה אז) חיות (17/12/2019)). בעיה זו קיימת לאורך כל ההליך, וביתר שאת בשלב גיבוש הסדר פשרה. מצב זה מעורר את החשש שהתובע הייצוגי ובא כוחו יעדיפו את האינטרס הפרטי שלהם על פני אינטרס הקבוצה, ויסקימו להסדר פשרה המיטיב עמם על חשבון טובת חברי הקבוצה (ראו, מיני רבים: בר"מ 2744/19 עיריית עכו נ' בריל תעשיות נעליים בע"מ, פסקה 14 (10/3/2021); ע"א 7593/21 פיינטוך נ' אלוניאל בע"מ (9/6/2022); ע"א 2588/21 עזרא נ' א.א.א.א.א. יזום ושיווק נדל"ן בע"מ (6/6/2021)).

לצורך התמודדות עם בעיה זו, נקבעו בחוק תובענות ייצוגיות מספר מנגנונים שנועדו לוודא כי יתקבלו ויאושרו רק הסדרי פשרה ראויים. אחד מהם, הוא המנגנון הקבוע בסעיף 18(ד) לחוק תובענות ייצוגיות, המאפשר לחבר קבוצה להתנגד להסדר פשרה ולהמלצה לגמול ושכר טרחה בעניינו, אם אינם ראויים בעיניו. וכך קובע הסעיף:

אדם הנמנה עם הקבוצה שבשמה הוגשה בקשה לאישור הסדר פשרה, אדם הפועל לטובת עניינם של חברי הקבוצה, רשות ציבורית הפועלת לקידום מטרה ציבורית בקשר לענין שבו עוסקת הבקשה לאישור או התובענה הייצוגית, ארגון הפועל לקידום מטרה ציבורית כאמור, וכן היועץ המשפטי לממשלה, רשאים להגיש לבית המשפט, בכתב, בתוך 45 ימים מיום פרסום ההודעה כאמור בסעיף קטן (ג) או בתוך מועד מאוחר יותר שיקבע בית המשפט, התנגדות מנומקת להסדר הפשרה וכן להמלצה המוסכמת בענין גמול ושכר טרחה שהוגשה לפי סעיף קטן (ז). (2).

מנגנון זה מוסיף להליך אישור הסדר הפשרה "מימד אדוורסרי" ו"מסייע לבית המשפט לבחון את הסדר הפשרה בעין ביקורתית, תוך הסבת תשומת ליבו לנקודות התורפה של ההסדר ולפגמים שיייתכן שנפלו בו" (רע"א 582/20 תלרז נ' שופרסל בע"מ, פסקה 8 (25/7/2021), וראו גם: רע"א 6024/23 עו"ד יקירביץ נ' דגן (29/10/2023); ע"א 8080/21 הפורום להסדר הוגן נ' ויטברוד (27/11/2022), וכן אביאל פלינט וחגי וויניצקי תובענות ייצוגיות 630 (2017)).

36. מקום בו התנגדות מתקבלת על ידי בית המשפט, באופן מלא או חלקי, בית המשפט רשאי לפסוק גמול למתנגד, בהתאם לתועלת שהתנגדותו הניבה לחברי הקבוצה (ראו סעיף 18(ד1) לחוק תובענות ייצוגיות, וכן פלינט וויניצקי הנ"ל, בעמ' 631).

37. יש לתת את הדעת גם לקיומם של מתנגדים מקצועיים, המנצלים את רצון הצדדים לממש את ההסדר ובאמצעות הגשת התנגדות המאיימת על רצונם זה, גורמים לצדדים לשלם להם גמול מתאים תמורת הסרתה (פלינט וויניצקי הנ"ל, שם).

38. זכותם של מתנגדים להסדרי פשרה לעיין במלוא המסמכים שהוגשו לתיק בית המשפט ובנספחים סודיים שצורפו להסדר פשרה, כמו גם זכותם לבקש גילוי מסמכים, טרם התבררה בפסיקת

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"צ 19-04-13453 אקטיוויט ויטמינים ומוצרי בריאות בע"מ נ' בנק לאומי לישראל בעמ

בתי המשפט בישראל. המלומדים פלינט וויניצקי הביעו בספרם את העמדה, שלפיה יש להעניק למתנגדים את הכלים המתאימים להגשת התנגדויות ראויות ומבוססות, והציעו לצורך כך לאמץ את הגישה האמריקאית המתירה למתנגדים לדרוש גילוי מסמכים ולחקור עליהם את הצדדים. עם זאת, הודגש שם כי יש לעשות כן רק מקום בו "המתנגד הצביע על צורך ממשי ואמיתי בקיום הליך גילוי כאמור, והצביע על חשד ראשוני לניגוד עניינים או התנהגות בלתי ראויה של מי מהצדדים". לדבריהם, גם אם המתנגד הצביע על חשדות כאמור, על הליכי העיון להיות מינימליים ככל האפשר, ולעסוק אך ורק לסוגיות שעשויות להיות רלוונטיות להוגנות הסדר הפרשה (שם, בעמוד 632).

39. כשלעצמי אני סבור, כי במקרים המתאימים, יש לאפשר למתנגדים לעיין בכל מסמכי הסדר הפרשה, לרבות כאלו שמכילים סודות מסחריים של הצדדים ואשר בית המשפט אישר כי הם חסויים כבענייננו. מובן, כי על מנת לפתור את הצורך בשמירה על סודיות המידע, ניתן לקבוע כי העיון במסמכים יעשה לצורכי ההליך בלבד, וכי המתנגד לא יהיה רשאי להעביר כל מידע שיגיע אליו במסגרת ההליך לכל גורם שהוא מבלי לקבל את אישור בית המשפט לכך (ראו לעניין זה תקנה 4(ג) לתקנות תובענות ייצוגיות, התש"ע-2010). דברים ברוח דומה נפסקו ביחס למבקשים בהליכי גילוי מסמכים בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות (ראו למשל: רע"א 8224/15 תנובה מרכז שיתופי לשיווק תוצרת חקלאית בישראל בע"מ נ' זליכה (29/3/2016)), ואינני רואה טעם שלא להחילם במקרים הראויים גם על מתנגדים.

40. עם זאת, במקרה הנוכחי אין להידרש לכך משני טעמים:

ראשית, לא הוכח כי מגישות ההתנגדות זכאיות להגיש התנגדות. סעיף 18(ד) לחוק תובענות ייצוגיות מתיר לארבעה גורמים (פרט ליועצת המשפטית לממשלה) להגיש התנגדות להסדר פשרה בתובענה ייצוגית: אדם הנמנה עם הקבוצה שבשמה הוגשה בקשה לאישור הסדר פשרה; אדם הפועל לטובת עניינם של חברי הקבוצה; רשות ציבורית הפועלת לקידום מטרה ציבורית בקשר לענין שבו עוסקת הבקשה לאישור או התובענה הייצוגית; וארגון הפועל לקידום מטרה ציבורית כאמור.

המתנגדות טענות כי גבי ויסולי וגבי קרינגל הן לקוחות או שהיו לקוחות של הבנק (סעיפים 3 ו-5 להתנגדות) אולם הגישו את ההתנגדות כ"אדם הפועל לטובת עניינם של חברי הקבוצה". הגדרת הקבוצה אינה לקוחות הבנק, כי אם לקוחות ש"חויבו בעמלת 'הודעת סוויפט'..." (סעיף 24 לבקשת האישור המתוקנת). המתנגדות טענו כי אף לקוח סביר אינו שומר את תיעודי ביצוע הפעולות הבנקאיות במשך שנים (עמ' 2 לפרוטוקול מיום 6/9/2023), וכי הן אינן יודעות אם הן נמנות על הקבוצה (סעיף 7 להתנגדות, סעיף 5 לתצהיר ויסולי, הטענות בעניינה של גבי קרינגל כלל לא נתמכו בתצהיר). ויסולי וקרינגל לא פנו לבנק על מנת לבדוק אם ביצעו העברת סוויפט מחשבונן, ואפילו לא טענו כי ביצעו אי פעם העברה בנקאית מחשבונן לחו"ל באופן שניתן ללמוד ממנו כי הן עשויות להיות חברות קבוצה. במצב זה כאשר המתנגדות הן בעלות זיקה לחברי הקבוצה, אך לא פעלו לברר אם הן

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"צ 19-04-13453 אקטיוויט ויטמינים ומוצרי בריאות בע"מ נ' בנק לאומי לישראל בעמ

בין החברים, לא ברור מעמדן כמי שפועלות למען חברי הקבוצה והאם הן פועלות כמי שייתכן והוא חבר קבוצה או כמי שפועל לקידום עניינם של חברי קבוצה אחרים.

המתנגדות טענו באופן סתמי בלבד כי הן פועלות למען חברי הקבוצה בלי להסביר באיזה אופן הן פועלות למען חברי הקבוצה, האם פנו לחברי הקבוצה, האם ידועים להם נתונים שלא עמדו לפני חברי הקבוצה, ומדוע יש לשעות להתנגדותן מקום שבו איש מחברי הקבוצה לא התנגד.

גם הסתמכות המתנגדות על החלטת בית המשפט העליון ברע"א 8080/21 הנ"ל אינה יכולה להועיל להן. בית המשפט לא פתח פתח להגשת התנגדות על ידי כל אדם. ברע"א 8080/21 קבעה כב' השי' ברון כי כאשר "כאשר מדובר בהתנגדות שעל פני הדברים תביא לסרבול ההליך הייצוגי והארכתו שלא לצורך, כשההתנגדות קנטרנית, מונעת מאינטרסים זרים באופן שאינו מקדם את ההליך או שנדמה כי הוגשה רק מתוך שאיפה של המתנגד ליהנות מפסיקת גמול לטובתו – לא ניתן יהיה לדאות בהגשת ההתנגדות כפעולה לטובת עניינם של חברי הקבוצה" (פסקה 22 להחלטה). במקרה הנוכחי ההתנגדות היא כללית וברי כי תביא לסרבול ההליך, תעכב את הפסקת הגבייה ואולי תגרום לפגיעה בחברי הקבוצה הממתיינים לפיצוי.

שנית, יש לדחות את ההתנגדות גם לגופה. המתנגדות לא הצביעו על טעם ממשי המצריך עיון בנספחים הסודיים. לשיטת המתנגדות, העלות שאינה שנויה במחלוקת בין הצדדים למשלוח הודעת סויפט, בסך של \$2, היא "מופרכת ובלתי סבירה בעליל" (סעיף 24 להתנגדות), והן תוהות "איזו עלות נוספת ניתן לייחס לקבלת הודעה פשוטה בסויפט או בטלקס?". עוד ציינו, כי בית המשפט יחרוג מסמכותו אם יאשר לבנק לגבות את עמלת סויפט בגובה הסכום שאינו שנוי במחלוקת על ידי הצדדים.

טענות אלה, מלבד שאין בהן דבר לגופן, כלל אינן מסבירות מדוע המתנגדות צריכות לעיין בנספחים הסודיים. ראשית, כפי שציינתי בהחלטת האישור, הבנק עשוי לשאת בהוצאות ממשיות הכרוכות במשלוח הודעת סויפט מעבר לעלות המשלוח הישירה, כגון עלות של מערכות הבנק הדרושות להעברת המסרים, עלות כוח אדם העוסק בהעברת המסרים וכו'. שנית, לא ברור על מה מבוססת טענות המתנגדות לפיה בית המשפט יחרוג מסמכותו, אולם אין צורך להידרש לה שהרי הסדר הפשרה מבטל את עמלת הסויפט (סעיף 17 לבקשה לאישור הסדר הפשרה, וראו גם דברי ב"כ הבנק בעמ' 4 לפרוטוקול מיום 6/9/2023).

אשר לטענה לפיה הבקשה אינה כוללת כל מידע בדבר גובה החזר הכולל, באופן שמונע הערכה לגבי סבירות הגמול ושכר הטרחה, יובהר כי ההסדר כולל, כמפורט לעיל, פירוט של שיעור החזר המגיע ללקוחות, ורק הסכום ההשבה לכלל הלקוחות לא הובא לידיעת הציבור. זאת, משום שניתן ללמוד ממנו את השווי הכולל של עמלות הסויפט שגבה הבנק מלקוחותיו בתקופה הרלוונטית לבקשת האישור, ובהיותו סוד מסחרי שהבנק ביקש לשמור עליו. כידוע, בהסדרי פשרה המוגשים

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"צ 19-04-13453 אקטיוויט ויטמינים ומוצרי בריאות בע"מ נ' בנק לאומי לישראל בעמ

במסגרת תובענות ייצוגיות בית המשפט ממלא תפקיד שונה מזה שהוא ממלא בהסדרי פשרה המוגשים בתיקים אזרחיים "רגילים", המתנהלים בין פרטים בודדים. במסגרת תפקידו המיוחד, משמש בית המשפט כנציגו של הציבור, ומפקח על טיבם והוגנותם של הסדרי פשרה, לרבות ביחס לרכיב שכר הטרחה. מבלי לגרוע מחשיבות מעמדם ותפקידם של מתנגדים בהליכים ייצוגיים כפי שפורט לעיל, אני סבור כי בנסיבות העניין, בהן המתנגדות כלל לא הוכיחו כי הן חברות קבוצה ובשים לב לכך שהנספחים הסודיים הועברו גם לעיונה של היועצת המשפטית לממשלה, הממלאת אף היא תפקיד פיקוח בשם הציבור, אין מקום להורות על חשיפת נתון זה. ומכאן לבחינת ההסדר גופו.

אישור הסדר הפשרה

41. לסיום הליך ייצוגי בדרך של פשרה יתרונו שונים, ובראשם מתן סעד מהיר וודאי לחברי הקבוצה. בנוסף, הסדר פשרה מאפשר חסכון במשאבים - הן משאבים כספיים של הצדדים, והן משאבים שיפוטיים אותם ניתן להפנות לטיפול בהליכים אחרים. ההסדר גם מאפשר לחברי הקבוצה לקנות את הסיכון שבקשת האישור תידחה מכל סיבה שהיא, אף אם ביסודה עומדת עילת תביעה טובה (ע"א 2398/22 שולץ נ' הוט מובייל בע"מ (30/11/2022)), פסקה 6 לפסק דינה של כב' הש' ברון והאסמכתאות (שם).

לצד זאת, וכפי שציינתי לעיל, הסדר פשרה בהליך ייצוגי מלווה בחשש מתמיד לפגיעה בטובתם של חברי הקבוצה בשל בעיית הנציג. על המנגנונים השונים שנקבעו בחוק תובענות ייצוגיות לדיון בבקשה לאישור הסדר פשרה על מנת להבטיח פיקוח ושמירה על טובתם של חברי הקבוצה, נמנה לא רק מנגנון ההתנגדות עליו עמדתי לעיל, אלא גם אישור ההסדר בפיקוחו ההדוק של בית המשפט בהתאם להוראות החוק. בהתאם לכך, סעיף 18(א) קובע, כי "לא ייעשה הסכם ליישוב הסכסוך שבעניינו הוגשה בקשה לאישור או שבעניינו אושרה תובענה ייצוגית (בחוק זה - הסדר פשרה), אלא באישור בית המשפט" (וראו בר"מ 4303/12 אינסלר נ' המועצה האזורית עמק חפר, פסקה 13 (22/11/2012); רע"א 1644/15 גור נ' דור אלון אנרגיה בישראל (1988) בע"מ, פסקה 9 (27/5/2015)).

סעיף 19(א) לחוק מתווה את השיקולים שלפיהם ישקול בית המשפט בקשה לאישור הסדר פשרה ומורה כי על ההסדר להיות "ראוי, הוגן וסביר בהתחשב בעניינם של חברי הקבוצה [...]".

42. אישור הסדר פשרה בהליך ייצוגי ייעשה בשני שלבים. בשלב הראשון בוחן בית המשפט האם ההסכם המוצע עומד לכאורה בתנאים ובעקרונות לאישור הסדר פשרה (ראו בעניין זה החלטתי בת"צ 20-09-19854 סבטוב נ' גולד-פרוסט בע"מ, פסקה 16 (25/7/2023)), או שדינו לסילוק על הסף. רק אם ההסכם צולח שלב זה עובר הדיון לשלב השני של בחינת ההסדר לגופו.

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"צ 19-04-13453 אקטיוויט ויטמינים ומוצרי בריאות בע"מ נ' בנק לאומי לישראל בעמ

43. השלב השני מתקיים לאחר הפעלת מנגנוני בקרה נוספים, ובהם העברת ההסכם להערות היועצת המשפטית לממשלה, הגשת התנגדויות, מינוי בודק וכיוצ"ב (להרחבה ראו החלטתי מהעת האחרונה בת"צ 71653-12-20 יוטי'ליג'נט פתרונות חכמים (2014) בע"מ נ' אופרייט לייס בע"מ ((20/11/2023).

44. אף שלבית המשפט כלי עזר רבים, הרי שבסופו של יום שיקול הדעת לאשר או לדחות בקשה לאישור הסכם פשרה מסור לבית המשפט. השיקולים שיובאו בחשבון על ידי בית המשפט הם מגוונים, ועיקרם בשאלה האם הסדר הפשרה הוא כזה שבו חברי הקבוצה זוכים לסעד המשקף את הסיכויים והסיכונים הגלומים בהליך אם היה ממשיך להתנהל עד הכרעה שיפוטית (ראו ע"א 7122/19 היועץ המשפטי לממשלה נ' מחן, פסקה 21 (11/4/2022); ע"א 2398/22 הנ"ל).

45. בית המשפט ייתן משקל גם לכך שהסכם הפשרה טומן בחובו חיסכון בעלויות ניהול ההליך, לעובדה שההסדר מבטיח ודאות ושיפוי מיידי לחברי הקבוצה ועוד (רע"א 4129/14 דור כימיקלים בע"מ נ' גילמן (2/4/2015); בר"מ 2744/19 הנ"ל).

46. הערכת סיכויי וסיכוני ההליך, והסיכוי של חברי הקבוצה לקבלת סעד משתנה בהתאם לטיבו של ההליך ולשלב שבו מוגשת הבקשה להסדר. ככל שהבקשה לאישור ההסכם מוגשת בשלב מוקדם יותר של ההליך, כך יתקשה בית המשפט להעריך את הסיכויים והסיכונים לחברי הקבוצה להוכיח את העובדות מושא הבקשה. לעומת זאת, ככל שהמחלוקת בין הצדדים מתמקדת בפרשנות משפטית של הוראות חוק או הסכם, כך יוכל בית המשפט להעריך את הסיכויים והסיכונים ביתר קלות.

47. במקרה הנוכחי, בקשת האישור אושרה בהחלטתי מיום 20/6/2021. בכך יש כדי להעיד כי סיכוייה להתקבל בסופו של דבר היו גבוהים בכל הנוגע לביטול עמלת הסוויפט. עם זאת, במקרה הנוכחי משמעות הדבר אינה בהכרח כי חברי הקבוצה היו זוכים לפיצוי כספי הגבוה מזה שיקבלו על פי הסדר הפשרה. כפי שקבעתי בהחלטת האישור, הבנק אמנם לא היה רשאי לגבות עמלת סוויפט מלקוחותיו, אולם הוא כן רשאי לגבות מהם את החזר ההוצאות בהן הוא נושא עבור העברת ההודעה. כפי שצינתי שם, הוצאות אלה אינן רק העלות הישירה של משלוח ההודעה לתאגיד הסוויפט העולמי, אלא מדובר גם בהוצאות עקיפות, כגון עלותן של מערכות הבנק הדרושות להעברת המסרים, עלות כוח אדם העוסק בהעברת המסרים וכיוצא באלו הוצאות.

שיעור החזר הקבוע בהסדר הפשרה הנוכחי, העומד על 48% מסכום העמלה שנגבתה מהלקוחות (\$12) ועל 58% מהסכום השנוי במחלוקת (\$10), שהרי באי כוח התובעת הסכימו כי ישנה עלות של \$2), הוא סביר והוגן ביחס לסכום שחברי הקבוצה היו עשויים לקבל בתום ההליך, בשים לב לדברים שפירטתי לעיל. לא מן הנמנע, כי לו היה ההליך מסתיים בפסק דין, החזר הכספי שחברי הקבוצה היו זוכים לו היה דומה לשיעור זה, וייתכן שאף נמוך ממנו. הסדר הפשרה אף מבטיח להם

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"צ 19-04-13453 אקטיוויט ויטמינים ומוצרי בריאות בע"מ נ' בנק לאומי לישראל בעמ

את קבלת הפיצוי באופן מיידי, וחוסך מהם את ההמתנה לסוף ההליך המשפטי, שבענייננו כלל כאמור בקשת רשות ערעור גם על ההחלטה בבקשת האישור. ההסדר ראוי מטעם נוסף, והוא הפסקת הגבייה הבלתי חוקית.

48. אשר להחזר לבעלי חשבונות סגורים, מקובלת עלי עמדת הצדדים לפיה אין זה ישים ומשתלם לאתרם בדרך של נקיטת פעולות אקטיביות של איתור ופנייה מצד הבנק. בדיון שהתקיים ביום 6/9/2023 ציין ב"כ התובעת כי ישנה הסכמה להוספת הוראה במודעה בדבר פרסום ההסדר ולפיה בעלי חשבונות סגורים יהיו רשאים לפנות אל הבנק ולבדוק האם הם זכאים לקבל החזר, וככל שיתברר כי הם אכן זכאים, יוכלו לקבל החזר ישיר תחת העברת הסכום המגיע להם אל הקרן לחלוקת כספים. בכך יש כדי לרפא את הקושי הכרוך בהעברת הפיצוי בדרך עקיפה מצד אחד, ולא להטיל על הבנק נטל כבד מדי שעלול לפגוע בתמריץ להגיע להסדר פשרה ראוי מצד שני. בנוסף, כפי שיובהר להלן, המודעה בדבר הסדר הפשרה, לרבות בדבר זכותם של בעלי חשבונות סגורים לפנות אל הבנק ולקבל פרטים תפורסם גם באתר האינטרנט של הבנק (להרחבה ראו רע"א 6024/23 הנ"ל), ובכך תגדיל את האפשרות כי בעלי חשבונות סגורים ייחשפו לאפשרות. לרשות בעלי החשבונות הסגורים יעמוד פרק זמן שלא יפחת מ-60 ימים מיום פרסום המודעה השנייה לפנות אל הבנק ולבקש לברר האם הם זכאים להחזר, אם לאו. לקוח שיימצא זכאי להחזר, ימסור לבנק את פרטי חשבון הבנק החדשים שלו לצורך ביצוע החזר.

49. בנסיבות אלה, מצאתי כי מדובר בהסדר ראוי, הוגן וסביר בהתחשב בענינם של חברי הקבוצה, וכי יש לאשרו.

50. הגדרת הקבוצה עליה יחול הסדר הפשרה היא "לקוחות הבנק שבמהלך התקופה הרלוונטית ביצעו או יבצעו בבנק עסקת סחר חוץ לפי פרק 7 לתעריפון הבנק ליחידים ועסקים קטנים וחויבו או יחויבו בעמלת הודעת סוויפט לפי חלק 7 לתעריפון הבנק ליחידים ועסקים קטנים" (סעיף 16.13 לבקשה לאישור ההסדר). התקופה הרלוונטית מתחילה ביום 7/4/2012 (7 שנים לפני הגשת בקשת האישור), ועד למועד שבו הבנק יחדל לגבות את עמלת הסוויפט (מועד אישור הסכם הפשרה בפסק דין חלוט, סעיפים 16.8 ו-16.12 לבקשה לאישור הסדר הפשרה).

עילות התובענה הן אלו שצוינו בבקשת האישור המתוקנת; הפרת חובות חקוקות (הוראות חוקי הבנקאות, השליחות, חוק החוזים והתרופות); עשיית עושר ולא במשפט; הפרת חובות אמון, נאמנות וזהירות; ורשלנות.

גמול ושכר טרחה

51. סעיף 19(ו) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כדלקמן:

"אישור בית המשפט הסדר פשרה, יקבע גמול למבקש או לתובע המייצג, לפי העניין, בהתאם להוראות סעיף 22, ושכר טרחה לבא כוח

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"צ 19-04-13453 אקטיוויט ויטמינים ומוצרי בריאות בע"מ נ' בנק לאומי לישראל בעמ

המייצג בהתאם להוראות סעיף 23, ורשאי בית המשפט להתחשב בהמלצה מוסכמת שהוגשה לו על ידי הצדדים לעניין זה.

השיקולים השונים שעל בית המשפט להתחשב בהם בבואו לפסוק גמול ושכר טרחה מפורטים בסעיפים 22 ו-23 לחוק, ונכללים בהם הטרחה שטרחה התובע המייצג ובא כוחו והסיכון שנטלו על עצמם בהגשת התובענה הייצוגית ובניהולה וההוצאות שהוציאו לשם כך; התועלת שהביאה התובענה הייצוגית לחברי הקבוצה; מידת החשיבות הציבורית של התובענה הייצוגית; מורכבות ההליך; האופן שבו ניהל בא הכוח המייצג את ההליך והפער שבין הסעדים הנתבעים בבקשה לאישור לבין הסעדים שפסק בית המשפט בתובענה הייצוגית.

רשימת השיקולים המנחים כמפורט לעיל אינה רשימה סגורה וממצה, וניתן להוסיף עליה שיקולים בהתאם לנסיבותיו של כל מקרה ומקרה (ע"א 471/15 אברהמי נ' סלקום בישראל בע"מ (11/4/2016)).

52. המלצת הצדדים במקרה הנוכחי, לפסוק לתובעת גמול בסך של 300,000 ₪, ושכר טרחה לבאי כוחה בסך של 2,000,000 ₪, סבירה בנסיבות העניין ומקובלת עלי. לנוכח העובדה כי סכום ההחזר המדויק נותר חסוי, לא אנקוב בשיעורו מסך ההחזר, אולם אציין כי הוא עומד בסטנדרטים המקובלים לפסיקת גמול ושכר טרחה במקרים דומים, וכי הוא נמוך מהסטנדרט שנקבע בע"א 2046/10 הנ"ל. בהמשך להערת היועצת המשפטית בעניין זה יוער, כי שיעורו של הסכום כפי שצינתי אינו נגזר משווי ההטבה העתידית, אלא מהסכום הכולל של ההחזר בלבד. על אף זאת, מצאתי לנכון לקבוע, כי שכר הטרחה ישולם בשתי פעימות: אחת, בסך של 1,300,000 ₪, תשולם בתוך 45 ימים מהמועד הקובע, כפי שהסכימו הצדדים. יתרת הסכום, בסך של 700,000 ₪, תשולם לאחר שהצדדים יגישו הודעה לבית המשפט בדבר סיום תהליך ההשבה ללקוחות והתשלום לקרן. בהודעה יפרטו הצדדים את הסכום הכולל שהשיבו ללקוחות הקיימים הבנק; את מספר הלקוחות שאינם מחזיקים עוד בחשבון פעיל שפנו לברר אם הם זכאים לקבלת החזר, ואת מספר הפניות שאושרו. כן יפרטו הצדדים את הסכום שהועבר לקרן בתום חלוקת הכספים. ההודעה תיתמך בתצהיר מטעם הבנק.

מינוי בודק

53. מצאתי לנכון לקבל את המלצת הצדדים שלא למנות בודק. אין צורך בענייננו לחשב את סכום ההחזר המגיע לכל לקוח, הסכום קבוע וזהה לכל העברת סוויפט. גם יישום הסדר הפשרה אינו דורש ביצוע פעולות מורכבות, ומדובר בפעולת זיכוי לחשבון לבעלי החשבונות הפעילים, ובהעברה בנקאית לאלו שאינם מחזיקים עוד בחשבון בנתבע ויפנו אל הבנק (כמו גם העברת היתרה לקרן לחלוקת כספים). גם התניית חלק משמעותי משכר הטרחה, כמפורט לעיל, תתרום לפיקוח על ביצוע ההחזר כדבעי.

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"צ 19-04-13453 אקטיוויט ויטמינים ומוצרי בריאות בע"מ נ' בנק לאומי לישראל בעמ

סוף דבר

54. ההתנגדות להסדר הפשרה נדחית. בשים לב לכך שההתנגדות עוררה נושא שלא נדון קודם לכן בפסיקה, ולפנים משורת הדין, אינני עושה צו להוצאות בגין דחייתה.

55. אני מאשר את הסדר הפשרה, ונותן לו תוקף של פסק דין.

אני מורה על פרסום ההודעה השניה בהתאם להוראת סעיף 25(א)(4) לחוק תובענות ייצוגיות. הצדדים יגישו את נוסח המודעה השניה לאישור בית המשפט בתוך 14 ימים, לאחר שיטמיעו בה את מתן האפשרות לבעלי חשבונות סגורים לפנות לבנק ולברר באופן פרטני האם הם זכאים להחזר, כמפורט לעיל.

הפרסום יבוצע בעיתון יומי אחד ובעיתון כלכלי אחד, על חשבון הבנק, וכן באתר האינטרנט שלו כמפורט לעיל.

56. הצדדים ישלחו עותק מפסק הדין, מהסדר הפשרה ומנוסח ההודעה השנייה למנהל בתי המשפט וליועצת המשפטית לממשלה.

57. ככל שלא תוגש הודעה קודם לכן בדבר השלמת ההשבה והעברת הסכום שיוותר לקרן לחלוקת כספים, התיק יובא לעיוני לקבלת עדכון של הצדדים ביום 15/4/2024.

ניתן היום, י"ג טבת תשפ"ד, 25 דצמבר 2023, בהעדר הצדדים.

רון סוקול, סגן נשיא

